

Uudenmaan
kiertotalouslaakso

Uudenmaan kiertotalouden green dealin valmistelutilanne

KiSu 4.9.2024

Simo Karetie, projektipäällikkö

Uudenmaan kiertotalouslaakso

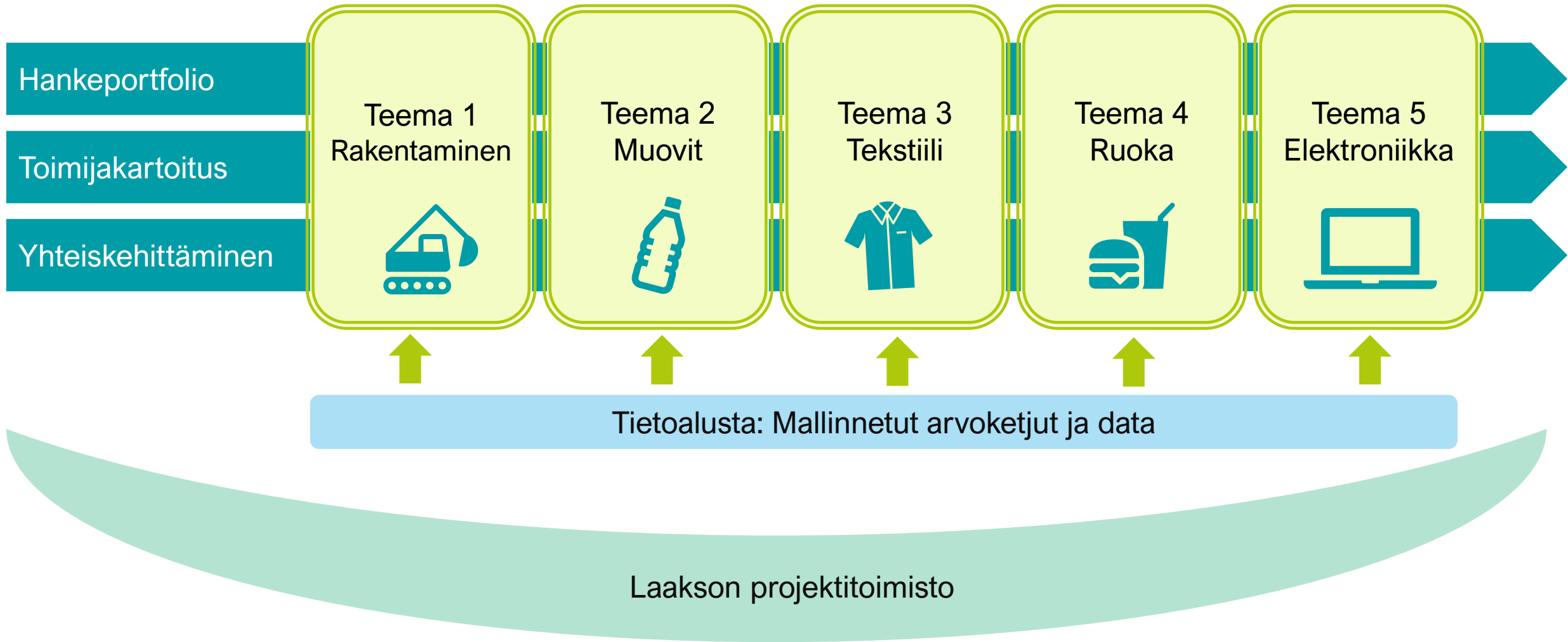
Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Osarahoitettu Uudenmaan liiton myöntämällä Alueiden kestävän kasvun
ja elinvoiman tukeminen -määrärahalta (AKKE-rahoitus)

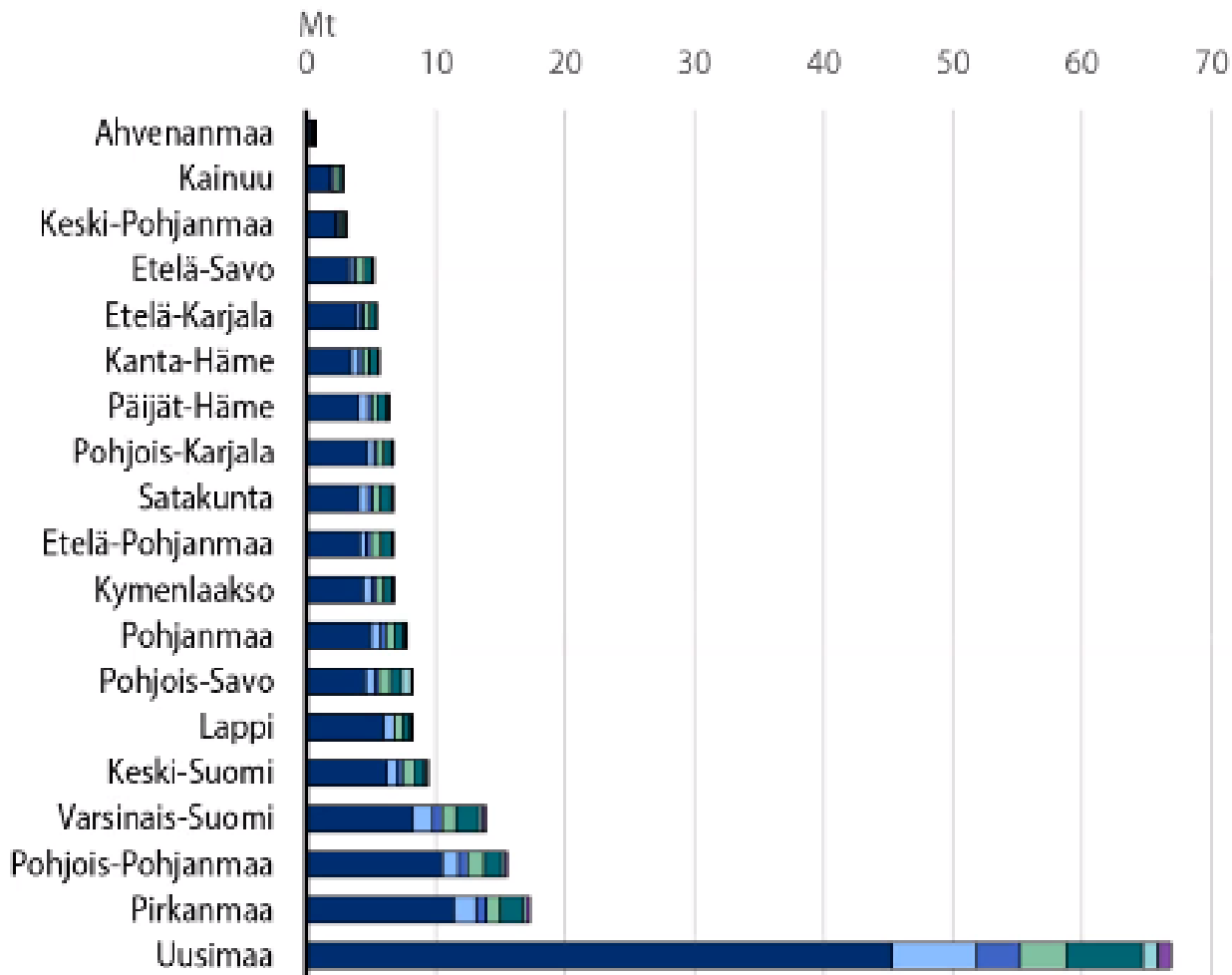
Kysymykset

- Kuinka olette valmistelua tehneet?
- Keitä olette osallistaneet?
- Miten tunnistaneet mitkä muutosalueet ovat teille ajankohtaisia?
- Mitkä toimenpiteet niissä?
- Mitä mittareita valita ja tunnistaa matkaan mukaan?
- Mikä pohdituttaa?

Uudenmaan kiertotalouslaakso

Raaka-aineiden kulutus (RMC) maakunnissa

- Maa- ja kiviainekset kattoivat suurimman osan kokonaiskulutuksesta kaikissa maakunnissa
 - Maa- ja kiviainesten jälkeen pienillä, vaihtelevilla osuuksilla maakunnissa kulutettiin eniten viljelykasveja, fossiilisia polttoaineita ja raakapuuta
- Tuonnin rooli kaikkien maakuntien omassa loppukulutuksessa on merkittävää – tuotanto ja kulutus ei tapahdu aina samassa paikassa!
 - Maa- ja kiviainekset saadaan pääosin kotimaisesta luonnosta kaikissa maakunnissa
 - Kaikkien maakuntien loppukulutus vahvasti riippuvaista fossiilisten polttoaineiden ja metallimalmien tuonnista
 - Viljelykasvien, raakapuun, teollisuus- ja rakennusmineraalien suhteen tuonnin merkitys vaihtelee enemmän

- Maa- ja kiviainekset
- Metallit
- Viljelykasvit, luonnonkasvit ja -eläimet
- Rakennusmineraalit
- Fossiiliset polttoaineet
- Raakapuu
- Teollisuusmineraalit

Mitä mahdollisuuksia kunnille kiertotaloudessa?

- Kiertotalous on mahdollisuus kunnille säästää kuluissa, päästöissä ja muissa resursseissa. Etsimme näihin keinoja ja pilotteja teemoissa
 - Toiminta perustuu julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön: mm. tapahtumat, teemätyöpajat, tiedottaminen, hankehaut
 - Rakennettu ympäristö:
 - Materiaalivirtojen kartoittaminen
 - Tilojen tehokas käyttö ja käyttötarkoituksmuutokset
 - Rakennustuotteiden ja materiaalien uudelleenkäyttö
 - Maamassakoordinaation ja yhteistyöverkoston kehittäminen
 - Uudenmaan ruokastrategian valmistelu
 - Muovien kiertotalouden yhteistyö ja jatkohankkeet
 - Tekstiilikeräyksen toimintamallit ja liiketoimintamallien uudistuminen
 - Elektroniikkalaitteiden elinkaaren pidentäminen
 - Toimialarajat ylittävän yhteistyön edistäminen
 - Kiertotalousalueiden kehittäminen
-
- Parhaiden käytäntöjen sekä ratkaisujen jakaminen alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

Työpajojen follow-up

MUOVI		RAKENTAMINEN	
Muovien keräyksen uusi yhteinen suunta	●	PK-seudun käyttötarkoituksen muutosfoorumi	●
Keräysjärjestelmän kehittäminen kaupan alan kanssa	●	Konversioiden allianssi-malli, tasapainoinen aluekehitys	●
Digitalisaation hyödyntäminen muovin keruussa	●	Rakennusalan/määräysten joustamattomuus	●
Kansalaisen lajittelumotivaation nostaminen	●	Paikallinen hiilibudjettikokeilu	●
Keräysjärjestelmän ja muun prosessin turvallisuus	●	Vuoden kestävä kiinteistökuunnostus-palkinto	●
Muovien jalostusprosessin tehostaminen	●	Uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen vertailu	●
Standardoidut pakkausmuovit	●	Palvelukonsepti konversiomuutoksiin	●
		Rakennusosien uudelleenkäyttö	
MAAMASSAKOORDINAATIO			
Kiilan alueen kehittäminen	●	Yhteistyön/foorumin perustaminen Uudellemaalle	●
Työkalujen hyödyntäminen, tiedon kerääminen, mittarit	●	Materiaalinkierron parantaminen purkutuotteille	●
TEKSTIILI			
Tekstiilinjajittelun koulutuksen yhtenäistäminen	●	Joustavan liiketoiminnan kokeilut	●
Tekstiilinkeräyksen yhteistyön kehittäminen	●	Brändien omat vaatelainaamot	●
Kysynnän luominen tekstiilille	●	Second hand –tekstiilit julkisissa hankinnoissa	●
Materiaalitori tekstiileille	●	Vaatelainaamon kumppanuusmalli	●

Kiertotalouden green deal

Uudenmaan liitto:

- Kattositoumus toimintaan alueellisena kotipesänä
- Resurssiviisas rakennettu ympäristö. -> Valtakunnallinen EAKR
 - Maamassat, kaavamerkinnot, maakunnallinen koordinaatio, vastuuhenkilöt ja yhteistyö, hankinnat ja tilaajarooli, tiedonhallinnan yhteistyömallit ja digityökalut.
 - Rakennusosien uudelleenkäyttö toimintamallin pilotointi
 - Muiden toimijoiden hankkeita ja toimintamallien jakamista
- Kiertotalouteen perustuva teollisuus (kiertotalousalueiden kehittäminen, teolliset symbioosit) -> Valtakunnallinen EAKR
 - Kiertotalousalueen konkreettisen kehittämisen pilotti/kokeilu ja toimintamallin kehittäminen?
- Uudistava ruokajärjestelmä (ravinnekierto, hiilensidonta, ruokajärjestelmä ja hävikki) -> Rahoitus?
- Kestävä kulutus ja liiketoiminta.
 - Kiertotaloustoimijoiden kartoitus? Julkiset hankinnat. Kiertotalouspalvelut ja osaaminen.

Massojen hallinta - sitoumus

- Nimetään maakunnallinen koordinaattori ja käynnistetään maakunnallinen yhteistyöfoorumi.
- Kutsutaan maakunnan kunnista massakoordinaation vastuuhenkilöt.
- Jalostetaan yhteinen materiaalien digitaalinen hallinta-alusta.
- Maakunnallisella yhteistyöllä:
 - Mahdollistetaan kiertotaloutta tukevia tukitoiminta-alueita ja fasilitoidaan kiertotalousalueiden yhteiskehittämistä
 - Rakennetaan yhteistyötä ennakoivan massatiedon vahvistamiseksi ja keräämiseksi maakunnallisesti massojen käytön tehostamiseksi
 - Sitoutetaan kuntia ja niiden eri toimintoja, yrityksiä ja rakennushankkeita yhteisiin tavoitteisiin ja massaselaskelmiin, massatyön koordinointiin sekä hankkeiden sykronointiin yli kunta- ja toimijarajojen
 - Viestitään hyvistä käytännöistä, toimintamalleista ja ohjeista sekä massakoordinaatiolla saavutetuista tuloksista yhteisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamiseksi
 - Valitaan yhteisesti käytettävät ja kehittävät työkalut.

→ Mitä tästä saadaan? Säästöjä raaka-aineiden käytössä, rahassa ja päästöissä, potentiaalisia hankkeita ja niitä tukevat hankintakriteerit, rakennushanketilannekartoitus julkiselle ja yksityiselle sektorille, tietoa määrällisten tavoitteiden asettamiseksi.

Mittarit

1. Rakennetun ympäristön hankkeiden suunnittelu ja valmistelu ohjaa kiertotalouteen

Organisaatiossa kiertotalous- ja/tai massakoordinaation vastuuhenkilö: kyllä/ei

Osuus hankkeista, joissa on käytössä digitaalinen materiaalien hallinta-alusta

Kuinka monessa kaavahankkeessa on varmistettu varastoalueen riittävyys tai saatavuus

3. Kasvatetaan uudelleenkäyttö- ja kierrätystuotteiden markkinoita rakentamisessa

Osuus hankkeista, joissa on käytössä digitaalinen materiaalien hallinta-alusta

-> Tietoa ja dataa aletaan keräämään ja seurantaa tekemään julkisissa hankkeissa käytettyjen massojen määrästä ja laadusta sekä asettamaan niille tavoitteita

Mittareita tarkastellaan työn edetessä tavoitteena, että käytettyjen luonnonvarojen määrää ja/tai hiilen sitomista mitataan.

Maamassojen koordinointi

- Uudenmaan alueen kiinnostuneet kunnat ja yritykset mukaan yhteistyön käynnistämiseen 17.5.
- Helsinki saavuttanut merkittäviä säästöjä rahassa ja päästöissä, nyt yhteistyötä laajennetaan

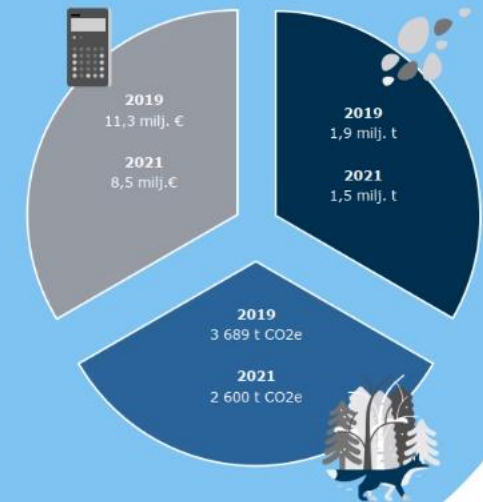
Helsingin massavirtaselvitys 2022, (2/2)

• Analyysi massojenhallinnan hyödyistä

- Selvitys syntyvistä säästöistä ja hyödyistä Helsingin kaupungin sisäisissä urakoissa, sekä analyysi tulevaisuuden säästöistä (sisältää mm. polttoaine- ja kuljetuskustannussäästöt).
- Arvio hyödynnetystä maa- ja kiviainesten määrästä ja yksityisten urakoiden kierrätysprosentista Maapörssin aineistojen pohjalta.

• Kehitystyö

- Selvitys toiminnan pullonkaloista ja kipupisteistä.
- Yhteenveto kehityskohteista Helsingin kaupungin massojenhallinnan ja hyötykäytön tehostamiseksi.

SITOWISE

Kiertotalouden green deal – sitoumusprosessin edistäminen

Maakunnan green deal sitoumus

- Valmistelemme hankehakemuksia kiertotaloustyön jatkamiseksi
- Kuulemme mielellämme, mitä toiveita teillä on liiton työlle jatkossa, esimerkiksi:
- Onko kuntanne kiinnostunut kiertotalouden green dealista ja oletteko kiinnostuneet kuulemaan siitä lisää?
- Onko kuntanne kiinnostunut kehittämään näitä teemoja kiertotalouden tavoitteiden suuntaan?
 - Rakennettu ympäristö (esim. rakennuttaminen ja kaavoitus, uusiomaanrakentaminen, tilakonversiot)
 - Teollisen kiertotalouden kehittäminen (esim. kiertotalousalueet, julkiset hankinnat)
 - Kestävä kulutus ja liiketoiminta (jakamistalous, julkiset hankinnat, osaaminen)
 - Energiajärjestelmä
 - Ruokajärjestelmä

Maakunnan liittojen kuusi roolia kiertotalouden edistäjänä:

1. Lakisääteinen maakunnan kehittäjä ja alueiden käytön suunnittelija
2. Yhteistyön rakentaja ja systeemisen muutoksen fasilitaattori
3. Kuntien kiertotaloustyön tukija ja parhaiden käytäntöjen levittäjä
4. Kiertotalouden rahoittaja ja hankkeistaja
5. Vihreän siirtymän vauhdittaja ja edelläkävijyyden vahvistaja
6. Kansainvälisen yhteistyön rakentaja ja EU-rahoituksen kotiuttaja

Valtakunnallinen vihreän siirtymän EAKR-haku - kiertotalous

- Rakennetun ympäristön sitoumuksia hankkeistetaan alueellisen kotipesän toiminnaksi
- Alueellinen kotipesä pilotoi ja sparraa toimenpiteitä yhteistyössä alueen kuntien kanssa
- Tuloksista jaetaan tietoa kaikille maakunnille / kunnille avoimien koulutustilaisuuksien kautta toimintamallin ja työkalujen käyttöön sekä jatkokehitykseen
- Kehitetään työkalupakki; kukin ottaa omiin tarpeisiinsa sopivat työkalut ja soveltaa omaan toimintaansa.
- **Teemoista kiinnostuneet ottakaa yhteyttä!**

Mikä pohdituttaa?

- Alueellista tukea ja yhteistyötä tarvitaan.
- Mistä resurssit? Uutta hankerahoitusta tarvitaan toimeenpanovaiheeseen sekä alueellisen kotipesän testaamiseen ja konseptointiin että levittämiseen valtakunnallisesti.
- Pitkäjänteisyys? Alueelliset kotipesät edistävät paikallisia konkreettisia kiertotalouden ratkaisuja täydentäen olemassa olevien valtakunnallisten kotipesien toimintaa. Tämä vaati sitoutumista 2035 tavoitevuoteen asti.
- Miten todella valjastetaan verkostojen lisäarvo ja yhteistyön voima käytännön tasolla. Tuodaan yhteen alueen kunnat, kiertotalouden kannalta keskeiset yritykset, tutkimus- ja koulutussektorin sekä muut kiertotalouden kannalta keskeiset aluetoimijat.